

zo thuis als
maar kan **de waalboog**

Delier

*Informatie voor naasten van bewoners met acute
verwardheid*

Delier

Uw naaste woont of revalideert in een van de woonzorgcentra van De Waalboog. U heeft wellicht wel eens gemerkt dat de reactie van uw naaste niet is zoals u gewend bent. Dat kan komen omdat er sprake is van een delier ofwel een acute verwardheid. In deze folder leest u meer over een delier en wat u zelf voor uw naaste kunt doen.

Wat is een delier?

Een delier is een plotseling optredende verwardheid als gevolg van een lichamelijke aandoening. De mate van verwardheid is het ene moment erger dan het andere. Iemand met een delier verliest de greep op de werkelijkheid.

De verwardheid gaat meestal weer voorbij. Wanneer uw naaste zich lichamelijk beter voelt neemt, over het algemeen, de verwardheid af. De periode van verwardheid varieert van enige uren tot enige weken. Deze periode is afhankelijk van de ernst van de lichamelijke aandoening, de leeftijd en de conditie van uw naaste. Ook in de stervensfase kan er een delier optreden.

Oorzaken van een delier

Een acute verwardheid, ook wel delier genoemd, kan meerdere oorzaken hebben. Bijvoorbeeld:

- Ziekten van het hart, de longen of de hersenen;
- Ontstekingen zoals een blaas-of longontsteking;
- Stoornissen in de stofwisseling (uitdroging);
- Een ongeluk of val (hersenschudding/kneuzing);
- Het achterblijven van urine in de blaas (urineretentie);
- Medicijngebruik;
- Na een operatie;
- Pijn, angst of stress;
- Te weinig slaap;
- Plotseling stoppen van roken, alcoholgebruik, drugs of bepaalde medicijnen;
- Terminaal delier.

Soms heeft een delier meerdere oorzaken. Dit zien we vaak bij ernstig zieke personen en bij ouderen. Sommige mensen hebben een groter risico om

acut verward te raken. Dit zien we vaak bij mensen die ouder zijn en al bekend zijn met geheugenproblemen/dementie. Maar ook bij mensen die problemen hebben met zien of horen of die eerder acut verward zijn geweest. Ook komt het voor dat er geen duidelijke oorzaak kan worden aangewezen.

Het herstel van een delier duurt bij mensen met dementie vaak wat langer en is vaak niet volledig.

Wat zijn de verschijnselen van een delier?

Er bestaan verschillende vormen van een delier. Iemand kan hyperactief worden of juist hypoactief. Een hyperactief delier wordt gekenmerkt door onrustig gedrag, de gedragsverandering is vaak snel merkbaar. Een hypoactief delier wordt juist vaak moeilijker opgemerkt, iemand is apathisch en teruggetrokken. Deze gedragingen kunnen elkaar ook afwisselen, er kan dan ten onrechte gedacht worden dat er geen delier mee aanwezig is.

Hieronder staan gedragingen beschreven die u misschien herkent bij uw naaste.

- Uw naaste is niet zo helder als 'normaal'. Hij/zij zakt zo nu en dan weg en kan de aandacht er niet bijhouden. Het lijkt net of in gesprekken niet alles doordringt.
- Het geheugen functioneert minder goed. U heeft net iets verteld en even later is uw naaste het alweer vergeten.
- Uw naaste kan de werkelijkheid anders ervaren. Hij/zij ziet of hoort dingen die er niet zijn. U kunt dan denken aan gezichten of beestjes of stemmen en geluiden. Dit noemen we hallucinaties. Daardoor kan uw naaste extra waakzaam of achterdochtig zijn.
- Soms is uw naaste angstig en kan vanuit die angst agressief reageren.
- Soms is uw naaste overdreven alert en reageert op alles wat er in zijn of haar omgeving gebeurt.
- Soms trekt hij/zij zich juist terug en reageert nauwelijks op zijn/haar omgeving.
- Uw naaste kan erg onrustig zijn en probeert bijvoorbeeld uit bed te stappen of het infuus of de urinekatheter te verwijderen.

Deze verschijnselen zijn niet de hele tijd duidelijk aanwezig. 's Avonds en 's nachts zijn de verwardheid en onrust vaak heviger. Het is belangrijk een delier tijdig te herkennen om ongewenste gevolgen te voorkomen. U heeft een belangrijke rol in het tijdig herkennen van een delier bij uw naaste. U kent vaak uw naaste het beste, wat maakt dat u veranderingen in gedrag het beste/eerste zult opmerken.

Preventie van een delier

Er zijn een aantal risicofactoren die de kans op een delier vergroten. Het is daarom belangrijk om continue aandacht te hebben voor deze factoren (zie afbeelding).

Waaruit bestaat de behandeling?

De behandeling is afhankelijk van de oorzaak van het delier. Soms kan het nodig zijn om uw naaste medicijnen te geven bij heftige boosheid met agressie, angst of hallucinaties. Tijdens een delier is er meestal sprake van een verhoogd valrisico. Het kan noodzakelijk zijn om een aangepast bed of een bedalarm te gebruiken om dit valrisico te verminderen. Dit voorkomt niet dat iemand valt maar beperkt het risico. Het gebruik van deze middelen gebeurt meestal in samenspraak met u.

Wat kunt u doen als naaste?

- Als u op bezoek komt, zeg dan wie u bent, waarom u komt en herhaal dit als dat nodig is.
- Loop, beweeg en handel zo rustig mogelijk.
- Vertel uw naaste, als dat mogelijk is, dat hij/zij ziek is. Vertel ook rustig waar hij/zij is en welke datum en dag het is.
- Spreek rustig en in korte duidelijke zinnen. Stel eenvoudige vragen. Bijvoorbeeld: 'Heeft u lekker geslapen?' en niet: 'Heeft u lekker geslapen of lag u steeds wakker?'.
- Bezoek is heel belangrijk en vooral bezoek van een vertrouwd persoon kan geruststellend zijn. Ga niet met teveel personen (maximaal 2 tegelijk) op bezoek en maak het bezoek niet te lang. Dit kan vermoeiend en verwarrend zijn.
- Als u met meerdere personen komt, ga dan zoveel mogelijk aan één kant van het bed zitten zodat uw naaste zich op één punt kan richten.
- Let erop dat uw naaste zijn/haar bril en/of hoortoestel gebruikt.
- Het is beter voor uw naaste wanneer u niet meegaat in de 'vreemde' ideeën of met de dingen die uw naaste ziet of hoort maar die er niet zijn.
- Probeer uw naaste niet tegen te spreken, maar zo mogelijk wel duidelijk te maken dat u het anders ziet. Lukt dit niet, stop er dan mee. Maak er geen ruzie over en probeer over iets anders te praten.
- Praat met uw naaste over bestaande personen en echte gebeurtenissen.
- Probeer uw naaste bij het hier en nu te betrekken door bijvoorbeeld een lokale krant mee te nemen en er stukjes uit voor te lezen.
- Probeer een steun te zijn door uw aanwezigheid of door simpelweg de hand van uw naaste vast te houden. U hoeft niet altijd te praten. Er zijn is soms genoeg.
- Neem een klok met een duidelijke wijzerplaat, een kalender en een foto, waarop belangrijke personen/familieleden staan afgebeeld, mee als u op bezoek gaat.
- Vraag aan een zorgmedewerker of het mogelijk is om een nachtje bij uw naaste te blijven slapen.

Ieder persoon met een delier is anders en heeft daarom ook zijn of haar eigen verschijnselen. Het is daarom van belang dat we uw naaste op een eigen, unieke manier benaderen. Iedereen met een delier heeft steun en begrip nodig. U kunt een belangrijke rol hebben in het creëren van een veilige vertrouwde omgeving. Dit doen wij samen met u en alle betrokken zorgmedewerkers.

Beloop van een delier

Sommige mensen weten zich niets meer van het delier te herinneren als ze weer hersteld zijn. Anderen echter wel en dit kan angstige, beschamende of verdrietige emoties opwekken. Enkele weken tot maanden na het delier kunnen geheugen- en concentratieproblemen blijven bestaan. Wanneer iemand vóór een delier al geheugenproblemen had, dan kunnen de problemen groter zijn en is het herstel niet volledig. Ook zien we dat de kans op een nieuwe delier groter is.

Nazorg: Heeft u vragen?

Wij zijn er graag voor u als u vragen heeft over dit onderwerp en de gezondheid en het herstel van uw naaste. Ook wanneer uw naaste is overleden en u over een terminaal delier wilt praten, staan wij uiteraard voor u klaar.

U kunt terecht bij een zorgmedewerker van de afdeling of woning.

zo thuis als
maar kan

de waalboog

Postadres
Postbus 31071
6503 CB Nijmegen

T 024 - 322 82 64
info@waalboog.nl
www.waalboog.nl

